

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theatrum Asceticum, Sive Meditationes Sacrae

Neumayr, Franz

Ingolstadii [u.a.], 1747

VD18 14516888

Meditatio V. Argumentum quintum, Æternitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54686)

MEDITATIO V.

Quintum Timoris Argumentum

ÆTERNITAS.

ARGUMENTUM.

QUatuor novissimis, quæ hæcenus ad excitandum in nobis timorem Domini meditati sumus, pondus immane addit, quæ Mortem, & Judicium sequitur, *Facturam Cæli* verò, ac *Pœnas Inferni* comitatur ÆTERNITAS. *Æternitas!* horrenda vox, ad cujus vel solum sonum ambæ aures Sapientibus tinniant! attamen videmus multos, quos parum aut nihil percellit hoc tonitru, sive quòd nimio sopore oppressi vix obiter percipiant, sive quòd credant, strepitum *in syllabis* esse, & propositionem *de subiecto non supponente*. Dantur enim etiam nunc, nec longè à nobis, imò forsitan inter nos dantur, qui vel omnem æternitatem vocant in dubium, vel saltem palam disputare non verentur, an non *immeritò* damnata sit Origenis sententia, olim docentis, impiorum supplicia, ipsorumque dæmonum post *multa quidem secula*, sed *aliquando* tamen habitura esse *finem*, & Creatorem cum creaturis suis propter *Redemptoris* merita esse rediturum in gratiam. Verùm inane solatium esse, in hac Meditatione, quam iterum in Dialogi formam redegimus, sic demonstrabimus, ut æquè, quibus *nulla*, & quibus *frigida* de æternitate est fides, de veritate convicti, seridò trepidaturi sint, & si favet conatui Deus, anxie circumspecturi *in tempore*, quid facien-

faciendum sit sibi, ne æternum sint miseri. Erit igitur hujus Meditationis, quæ præcedentium Synopsis est, & repetitio,

Materia : Dialogus de vita futura.

Puncta duo : 1. Vitæ futuræ Principium,
2. Sine fine.

Fructus : Timor Dei, Domini, Judicis, Remuneratoris, & Vindicis IN ÆTERNUM.

Propositum: Fuga vitæ peccaminosæ, otiosæ, periculosæ, deliciosæ, & nimium negotiosæ, quinque Meditationum quintuplex effectus.

Chorus Ostendit, nihil esse in æternitate acerbius, quàm memoriam temporis olim aut malè perdit, aut in negotia merè temporalia nimis profusi, & tunc irrevocabilis.

PERSONÆ.

Synesius.

Eusebius.

Angelus Apocalyp.

Publicanus.

Phariseus.

Epulo.

Lazarus.

Dismas.

Gesmas.

Judas.

Bbbb

PRO-

PROLOGUS.

Reflexio in Meditationem præteritam, & præparatio
ad præsentem.

Fides. Ratio.

Ratio. Superi! quæ fascinatio! *
 Clausam adhuc portam cordis video:
 Adhuc lego vocem execrabilem: NOLO.
 Ergo post *mortis* sententiam,
 Post ultimi denuntiationem *Judicii*,
 Post ablatum *Jus ad Cœlestia gaudia*,
 Post intentata *Inferni supplicia*,
 Adhuc nulla deditionis fit mentio:
 Quàm insana est ista obstinatio!

Fides. Est cordis, à quo exulant *Fides*, & *ratio*;
 In quo imperant *Phantasia* & *Passio*.

Ratio. Ah! cor infelicissimum,
 Nam, quò tardas diutius deditionis negotium agere,
 Et intrò admittere *DEI timorem*,
 Tantò contra te certius provocas
 Horrendum furorem:
 Quis enim *DEO* restitit, & pacem habuit? *Job. 9.*
 Audi (clamat *Ratio*)
 Audi cor, quod moneo.

A R I A.

Cedendum est Omnipotenti
 Cede, cede, humilia te! ...
 Cùm validi movent se venti,
 In pelagus ultro se dare,
 Cum fluctibus velle pugnare,
 Est stolidè perdere se.

* Exhibetur cor humanum munimentis cinctum, & adhuc contra sui
 deditionem obstinatum, 2. Is

2.

Is Navita laudem meretur,
 Qui extra discrimen ut sit,
 Se imparem pugnae fatetur,
Cedensque, cum undae tumescunt,
 Et parvos in montes jam crescunt,
In tempore fugere scit.

Fides. Surdum est cor: non habet aures,
 Quibus audiat *Rationis* clamores.
 Experiar, an etiam *oculis* careat,
 Quibus, quod fides accendit,
 Horribile lumen videat.*
 Eja stellae reliquae
 Quae luce aurea distinguitis tempora,
 Cadite de coelo, cadite,
 Et vestro casu finem temporis plangite! ...
 Unus sanguineo firmate cometa fulgeat,
 Qui longae poenarum aeternitatis
 Minax Nuntium afferat! ...
 Ultima est admonitio:
 Vae cordi, cuius per hanc non frangitur obstinatio.

Ratio. Prô! lumen *lugubre rubens!* ...
 Quis *sine pallore* aspiciat,
 Si pondus vocis intelligat,
 Quae se exhibet *igneis* scriptam *litteris?*

Fides. Aeternitas! ... *quot litterae, tot sunt fulgura*
 Oculos intuentium non obiter perstringentia.
 Imò si figas, etiam *caecos natos* sanantia;
 Nam, quid est aeternitas?

Bbbb 2

Ariosè.

* Exhibitio.

Ariosè.

Æquor sine littore,
 Tempus sine tempore,
 Epilogus non desinens,
 Rota in se rediens,
 Nox, quam nulla finit dies,
 Iugum, sub quo non est quies,
 Tonitru non detonans,
 Agon nunquam enecans,
 Saxum grande miseras
 Semper premens animas,
 Et nunquam opprimens,
 Hoc est ÆTERNITAS.

Ratio. Vicisti fides! ecce! vexillum figitur

Petendæ pacis Symbolum!

Pons submittitur: patet introitus,

Vocamur ad colloquium. †

Fides. Sic sapis, Cor! .. ingredimur,

Et, quam *Timor* imposuit, legatione perfungimur.

Præcede *Ratio*: *Fides* sequitur.

D U E T T O. *

Amba. Superbum cor

Conterere!

Quod malè occupâsti

Imperium restitue,

Fides. Fidei submitte te,

Ratio. Rationi subijce,

Conterere!

Amba.

In ingressu super pontem, cui cor appictum est.

Amba. Contritum cor benevolè
DEUS respiciet!
Non despiciet. *Psalms. 50.*

Amba. Conterere!
Sic veniam merebere,
Ratio. Sic, qui cruento sarmate
Funestus nunc exteret te,
Cometa disparebit:
Fides. Succedet sol, & aurcis,
Nec occasuris radiis
Perpetuùm fulgebit.

MEDITATIONIS V

De Æternitate

PUNCTUM I.

Vitæ futuræ Principium.

§. I.

Preparatio animorum.

Eusebius. **S**YNEFI, penetravit medullas timor facer: meditatus
novissima hominis totis artibus trepido, intelligens,
qualem Deum offenderim servus incurius, inutilis,
inobediens, rebellis, contumax! doleo! *Synesius.* Offendisti
DEUM DOMINUM VITÆ AC MORTIS ARBITRUM:
væ misero, quem *in statu peccati* deprehendit Justitiæ apparitor
inexorabilis MORS! *Eus.* Hæc mea temeritas fuit: detestor!
procul à me sit posthac VITA PECCAMINOSA, qualem
Bbbb 3 vivunt,

vivunt, qui non solum facile peccant, sed etiam diu in peccato persistunt. *Syn.* Primæ Meditationis hic fructus esto. Offendisti DEUM JUDICEM, qui non solum servos malos, sed etiam *pigros* condemnat. Væ nimium *securis*, qui nisi commissionum sint rei, de *omissionibus* nihil anguntur! *Euf.* Hæc mea *stoliditas* fuit: execror! odi jam, odi VITAM OTIOSAM, qualis eorum est, qui *titulis* contenti, *officium* negligunt. *Syn.* Sic altera Meditatio profuit. Offendisti DEUM REMUNERATOREM, qui non personas hominum, sed merita respicit. Væ negligenti, quem JACTURA CÆLI non reddit sollicitum! *Euf.* Hæc mea *imprudencia* fuit: deploro! horret animus modò AD VITÆ PERICULOSÆ mentionem: sit procul à me status, aut officium, quod mihi *propinqua occasio* ruinae foret, per quam cælò exciderem! *Syn.* Tertiæ Meditationis scopus hæc resolutio fuit. Offendisti DEUM VINDICEM, qui & corpus & animam perdere potest in gehennam! væ pervicaci, quem minæ tam atroces non terrent! *Euf.* Hæc mea *audacia* fuit: abominor! refugit mens A VITÆ DELICIOSÆ complexu, quem tanta tormenta excipiunt! *Syn.* Sic proficisti ex quarta. Sed jam quinta Meditatio ut hæc omnia proposita firmet velim, & insuper FUGAM VITÆ NIMIS NEGOTIOSÆ inculcet. *Euf.* Quid vis? vitam etiam negotiosam condemnas? *Syn.* Excessum condemno. Stygii Pharaonis hoc artificium est, ita diu, noctūque occupare aliquos non quidem in operibus impiis, sed tamen *in luto & paleis*, hoc est, in negotiis temporalibus, ut vix horam reperiant, qua possint seriò cogitare de rebus æternis. ÆTERNITAS hodiernæ Meditationis materia est: *Cura æternorum* sit fructus: MODERATIO occupationum, & ORDO in negotiis temporalibus erit Medium. *Constitutio loci* ad materiam opportuni est, quam vides. * *Euf.* Ubi sumus? *Syn.* In Palæstina te vides,
in

* Exhibentur Palæstinæ montana, & varia sepulchra,

in terra sancta, in terra, quam *Filius Dei* suo sudore rigavit, labore excoluit, sanguine consecravit. *Euf.* Aspectus est plenus horrore sacro, & tenera devotione. Intueor Montem Oliveti, clivum Calvariæ, torrentem Cedron, rudera Hierosolymæ, monumenta infinitæ charitatis, qua dilexit me, qui tradidit semetipsum pro me: impetus est, exoculari sacra vestigia, quæ hinc in cælum ascendens Servator impressit loco. *Syn.* Tene te! nam ecce *Jesus*, qui hinc visus est ire in cælum, sic veniet. * Já-m-que audis? *Tuba mirum spargens sonum per sepulchra Regionum cogit omnes ante thronum!* Resurrectio vitæ æternæ principium, & Meditationis nostræ Punctum primum est. *Euf.* Superi! quis erit ossium ad ossa accedentium strepitus? quis in toto orbe tumultus? *Syn.* Ne procul abeas: ecce hinc movet se aliquis!

§. II.

Exercitium Memoriae.

Publicanus. **A**Udivi novissimam tubam: leva caput tuum caro mea, quoniam appropinquat redemptio tua! ex carcere vocaris ad solium, surge velociter! *Syn.* Sic Beati surgunt, celeriter, læti, exultantas in Deo salutari suo. *Publ.* O felix poenitentia, quæ dealbavit me in sanguine Agni! Dixi in tempore opportuno, in spiritu contribulato tribulatione amara, in corde contrito dolore maximo, pudore serio: *DEUS*, propitius esto mihi peccatori! & propitius fuit, & misertus fuit optimus Dominus: salvus sum! *Euf.* Publicani est ista vox. O cælum, quæ est species, quæ alacritas hominis! non tundit pectus; non plangit, non dejicit oculos, non tremit Judicem! absterse sunt lacrimæ, & omnis poenitentia squalor versus est in splendorem. *Publ.* Vale terra, in cælum eo! ubi sum? *Syn.* Alius hic prorepat. *Euf.* Imò in alterum se vertit latus refugiens lucem, *Syn.*

☉ Tuba insonat: resurgant cum vario affectu varii.

Syn. Frustra: oblectari enim voci omnipotenti non licet. *Phariseus.* Me miserum! horrenda vox! invisa lux! *Laz.* Lazare veni foras! vox Domini confringens petras vocavit! finis malorum est! Caro mea! finis est! *Epulo.* Conderadios crudelis sol! crucior! *Euf.* Vah sensu diersi! *Syn.* Studiosè audiendi sunt: nam ego hoc cupio, ut RESURGENTES primùm, postea RESURRECTIONEM contempleris attentè. *Publ.* Quis hìc occurrit? *Laz.* Famosus Lazarus sum, qui ad fores hujus Epulonis mendicus jacui. *Publ.* O salve frater! per viam innocentiae tu ivisti in sinum Abrahamæ, ego per poenitentiam. *Laz.* Uterque per gratiam Redemptoris, cujus Sanguini tua poenitentia, & mea innocentia omne pretium debet. Vides hunc montem? nisi hìc Homo Deus mortem crucis sustinuisset, neuter resurrexisset ad vitam beatam; adoremus! *Publ.* O dignatio! ô Bonitas! ô Misericordia! *Epulo.* Surgere cogor! surgere infelix, ut cum anima etiam corpus crucietur aeternùm! ô crudelitas! ô injustitia! ô tyrannis! *Laz.* Blasphemiam audio! sceleste! non meministi, quòd receperis bona in vita tua! nonne vestiebaris bysso, & purpura, & epulabaris quotidie splendidè? utinam bonis fuisses usus bene, & misello Lazaro saltem micas indulgisses cadentes de mensa, quàm felix jam mecum fore! *Epulo.* Tu Lazarus? tu ille mendicus pannosus, exuccus, leprâ oblitus, à foedis ulceribus foetens! *Laz.* Olim! sed nunc ego consolor, tu verò cruciaris! *Luc. 16.* *Epulo.* Crucior! montes! montes cadite super me! aspectum tam tristem non fero! *Publ.* O quantò utiliùs mecum ejulasses in tempore! sentires modò, quàm multò fuisset melius ire in domum luctûs, quàm in domum convivii, quàmque lacrimæ poenitentium dulciores sint, quàm gaudia theatrorum! *Laz.* Abiit, miser, & periit! nunc agnosco, quantum Dei optimi beneficium mea paupertas fuerit! heu! si fuisset in vita dives, quis essem in resurrectione! *Phariseus.* Ergò surgendum est! ô maledicta aris nefasti tuba! *Laz.* Tu

quis

quis es, cui sepulchrum, & pulvis, & putredo præ vitæ gratia in amoribus sunt? *Phar.* Pereat vita! mors, ô bona mors, ubi es? tu infans nimirum, qui vitam pro gratia habes. *Ego non sum sicut cæteri hominum*, insipiens adeò, ut resurgere velim ad pœnas novas! claudite vos iterum oculi mei, in mortem æternam claudite! *Publ.* Pharisæi est ista vox, quem execranda hypocrisis, & superbia perdidit. Pharisæe! *Phar.* Vah! quis rursus turbat? *Publ.* Surge! non eras sicut cæteri hominum: non injustus, non raptor, non adulter, non Publicanus! jejunasti bis in sabbato, dedisti eleemosynas, solvisti decimas: surge, in vitam æternam surgis! *Phar.* Ah! quisquis es, misere! accusatus sum! iudicatus sum! condemnatus sum de hypocrisi! ô si quid potestis, boni (nam video vos esse hilares) supplicate DEO pro me, non ut eripiat me de flammis, in quibus infelix uror, sed ne cogat reviviscere, & unà cum carne uri. *Publ.* Vide, quid agas, miser! Publicano supplicas: Pharisæum hoc decet? *Phar.* Publicanus tu! tu talis! involvite me densa nocte fumantes flammæ sulphurei carceris, ne tantum opprobrium videam! *Laz.* Digna superbix pœna æternus pudor! properamus frater, quò tuba vocat: rursus insonuit. *Publ.* Properamus in vallem, ubi congregabuntur omnes gentes: quis erit occursum? & quorum? & inter quos affectus! *Syn.* Profunda cogitatio est, & digna morâ. *Euf.* Digna: nam quanta mutatio erit: in paucis vidi omnes. *Syn.* Vide plures. *Dismas.* Non fallor: verè evigilavi de somno longo: in monte supplicii, quo interemptus sum, invenio me! Salve ô bona Crux, per quam salvus sum ego! mortui sint alii morte placida, morte naturali, morte in oculis hominum pia, & felice: nulli invideo: me mors *violenta & turpis* cælo intulit: beata mors! *Gemas.* Vah! quò vocor? Dismas es tu? talem te video, qui in eadem mecum damnatione fuisti? Similis vita fuit, similis mors: cur dissimilis resurrectio est? *Euf.* Latro-

nes loquuntur Christi in Cruce socii! *Syn.* Ipsi sunt: verè quasi ex eodem lecto assumptus unus, relictus alter. *Dismas.* Similis vita fuit: poenitet! sed, Deo sint laudes! similis mors non fuit. Quid quereris miser? tragœdiæ, quam ego vidi, etiam spectator fuisti tu! fluebat idem pro te sanguis: lingua eadem pro utroque orabat Patrem: ego submissi caput gratiæ: tu obstinatus & Domini exemplis, & meis monitis, & insolentibus prodigiis obfirmatô animô restitisti: unde perditio tua, nisi ex te? *Gesmas.* Heu! perditio! de cruce ad ignem abeo, de tormentis temporalibus ad æterna, dupliciter miser! heu! *Dismas.* Sera lamenta sunt: ego per patientiam egi poenitentiam? ex necessitate feci virtutem! ô beata necessitas, quæ ad meliora me compulit! vale mons sancte! mons meæ beatitudinis patria! in vallem propero, unde ascensus in cælum erit! Quis occurrit? *Judas.* Inferi! quem me video! suspensus crepui medius, & effusa sunt viscera: quis redintegrata restituit: vivo miser, & in æternum opprobrium vivo! *Dismas.* Judas est hic, Apostolus Domini, & ego latro: Superi! obstupescite differentiam! *Euf.* Synesi! hic duorum occursum mirabiles affectus ciebit. *Syn.* Fructum ex singulis cape. *Judas.* Audivi tubæ clangorem horrendum: *Surgite mortui!* Sistere te Judici debes, Juda, Judici, quem pro triginta argenteis vendidisti! ô stulte Mercator! ah! si posses, quem pretiô tam vili vendidisti, quantô nunc emeris sanguinem? *Dismas.* Juda, Apostole Domini mei! *Judas.* Heu! quis me compellat hoc nomine! tonitru in auribus est titulus, qui me damnavit. Quis es tu? & unde me nôsti? *Dismas.* Character te tuus prodit. Miser, cur desperâsti? ego & tu uterque digni patibulo fuimus: sed ego mihi ex cruce scalam ad cælum feci, tu ad inferos: quæ hæc, malum! stultitia fuit? *Judas.* Resorbe terra hoc insanix monstrum! pudet prostare Soli! *Dismas.* Prostare orbi debes: eundem est. *Judas.* Tu comes eris? *Dismas.* Non diu: nam in valle Josaphat separabimur,

bimur, & tu ad sinistram ibis, ego à dextris stabo, ut Justitia Dei triumphet in Apostolo, Misericordia in latrone. *Judas.* Eheu! quid video? quid audio? quid dicam? *Dismas.* Meritò gemit infelix! stabit enim inter judicandos, qui poterat Judex sedere: Bonum erat ei, si non fuisset natus! O DEUS! ô Resurrectio! ô Judex! ô Judicium!

§. III.

Exercitium Intellectûs.

Synesius. Quis animi sensus, Eusebi, quæ cogitatio; quis affectus te movet ad hanc visionem? PRINCIPIUM VITÆ ÆTERNÆ exhibui: intellige, quanta futura sit Reformatio in judiciis hominum! quanta mutatio in affectionibus? *Eusebius.* Sincerus ero, & mentis motus omnes, quibus sub hac scena agitabatur, per ordinem enarrabo. Primum Resurrectio videbatur mihi esse quasi nova nativitas. Occurrebat, quod scripsit Job: *Putredini dixi: Pater meus es! mater mea vermibus*, Job. 17. Resurgens tanquam ex utero Matris à sepulchro prodibo in lucem novam! *Syn.* Sic est: notasti discrimen autem, quod inter primam nativitatem est, & inter secundam erit? *Euf.* Audiam. *Syn.* Multiplex reperitur: nascimur *infantes*, renascimur *viri*: quilibet suam sive felicitatem, sive miseriam perfectissimè intelliget. *Euf.* Digna est attentione reflexio. *Syn.* Nascimur *morituri*, renascimur *æternùm victuri*. *Euf.* Infinita differentia! *Syn.* Sed nondum summa: tertiam expende. *Quales nascamur*, non est res arbitrii, *quales verò renasci velimus*, eligendi potestas datur. *Euf.* Synesi, hæc sententia mirabile lumen spargit. Superi! si cui liberum esset, *nasci, qualis vellet*, quis non eligeret nasci dives, nasci nobilis, nasci sanus & formosus potius, quàm deformis, & æger, & pauper, & de fæce plebis? nunc *renasci possum*, qualis volo, opulentus à meritis, illustris

supibus

Cccc 2

virtute,

virtute, in corpore glorioso! & ultrò eligam prodire de tumulto mendicus, despicibilis, damnatus ad rogam, in carne foetida, ulceribus obsita, stygiis flammis instar fumantis titionis adusta! O cælum! absit à me procul tantæ insanix execrabilis rabies! *Syn.* Utinam sit omnium hæc exclamatio! sed tu perge explicare te ampliùs. *Euf.* Nimirum animò volvi *Resurgentium ad novam vitam* momentum primum, alterum, tertium. Occurrit, primus tubæ sonus quàm aliter verberaturus sit aures impiorum, aliter electorum: quàmque isti alacriter, illi lentè se moturi sint, ut obsequantur voci, & surgant. *Syn.* Ex more suo facient, semper pigri ad verbum Domini. *Euf.* Deinde intuebar mutuò sibi occurrentium repentinos affectus. Ut plausit publicanus, & Pharisæus erubuit! ut ejulavit Epulo, & Lazarus jubilavit! ut Dismas laudavit Misericordiam, & Gesmas blasphemavit Justitiam, Judas verò seipsum exhorruit! Quæ mutatio fuit! quàm alia, ac olim aluerant, vidi desideria, alia vota, alium luctum, alios amores, alia odia, alium timorem, alios *de bonis ac malis præsentibus* sensus, atque judicia. *Syn.* Nempe conformia veritati, quæ nunc non nisi per tenues radios oculis fide armatis se exhibet. *Euf.* Præterea iter contemplabar, & viam, per quam quisque iturus esset in vallem Josaphat. Cogitabam, quid cogitaturi essent, quibus à loco sepulchri eundum erit per longè, latèque patentes Provincias, donec per Asiæ Regiones in Palæstinam ferantur. Videbimus in hac peregrinatione omnia Regna mundi, & gloriam eorum in cinere, in cinere, in cinere! Et ego quidem si moriar Monachii, sedebo ad exitum à flammis Isaram, & flens recordabor: hic stetit olim magna civitas digna sedes Bojarix Principum: in hac urbe adorabar ego inter Primates! hæc area fuit, in qua resplenduit palatium meum! hinc hortus, in quo deliciabar! hinc domus, in qua lasciviebam! hinc curia, in qua toties favi sceleri! hinc templum, quod profanavi! talia dum recordabor, cheu! surgent circa me undique

undique *Majores mei*, & objurgabunt degenerem à veteribus *Bavaris*! surgent *coævi mihi*, & insultabunt, rapientes cælum sibi præ me! surgent *posterii*, & exprobrabunt exempla, quibus peruersi sunt à generatione in generationem veneno se propagante! Inde ex Bavaria in Austriam properans, & per Hungariam ac Turciam visurus sum urbes celebres sine vestigio, grandia Regna sine nomine, ditissimas ditiones sine incola: clamabo: hæcine est illa Mundi profani species, quæ per fallax stibium & cerussam tot amatores seduxit! obvii erunt ex omni gente, ac populo homines alii læti, alii tristes ac desperabundi, omnes inter se confusi sine ordine, sine titulo, sine famulatio, sine insignibus, sine veste, quia scilicet finita erit hujus vitæ comœdia, & actores positis jam personis æquales omnes properabunt eò, *ubi laus erit unicuique à Deo*, judicaturò, non qualem quisque personam egerit, sed quàm bene suam. *Syn.* Salubres cogitationes volvisi, & feraces sanctorum affectuum de cura æternitatis. *Euf.* Verùm postea à *Resurgentibus* ad Resurrectionem mente conversa coepi intentiùs affigere me quæstioni: *Verène resurrectio mortuorum olim futura sit?* Equidem non tanquam dubius hæsi de veritate, quam fides docet, sed tanquam avidus sciendi, quibus argumentis firmetur fides, & suscitari frigus languoris possit. *Syn.* Rem bonam postulas, præcipuè quia non desunt malè feriata ingenia, quibus *dies cinerum* jucundior est, quàm *dies Paschatis*, eò quòd resurrectionem magis, quàm mortem horreant. Juvat horum cavillationibus posse occurrere, ne, quod sciolorum est, de imperitia contra veritatem triumphant. Tu igitur utramque aurem applica disputanti: intelliges, quàm prudenter resurrectionem carnis credamus, & dici non potest, quàm jucunda sit fides *reflexè prudens*. *Euf.* Experior: neque enim potest non suaviter afficere nos alacritas fidei, quam prudentia parit: Avidum auditorem habes. *Syn.* Non tenebo te diu: Rem omnem unum Dilemma conficiet, Si dubium prudens de Resurrectione haberet

haberet locum, vel ambigua esset potentia Dei, vel voluntas? *Euf.* Utique, nam si constet, & posse Deum, & velle Resurrectionem efficere, dubium quodvis sublatum erit. *Syn.* Constare de utraque sic, ut *dubium prudens* hærere in animo bene affecto veritati non possit, intellige, quomodo demonstratur. De potentia primùm agam. Pulvis est homo, & revertetur in pulverem, sic est: sed age, qui ex pulvere fecit hominem, antequam fuit, cur non poterit ex eodem pulvere resuscitare collapsum! reficeréne difficilius est, quàm facere? Quanquam quis sapiens dicat aliquid esse difficile Omnipotenti! videmus quotidie fieri in semine, quod de homine non capimus: projicitur semen, moritur, sepelitur, putrescit, & in fructum centuplum reviviscit: ecce imago Resurrectionis omni exceptione superior. Verùm addamus signo rem significatam: nunquid ab actu ad potentiam bona est argumentatio? nunquid in veteris testamenti tabulis resuscitatum legimus mortuum ab Elia Filium viduæ, & ab Elisæo jam mortuo hominem alium, qui efferebatur? 3. Reg. 17. & 4. Reg. 23. nunquid de tribus mortuis à Christo revocatis ad vitam Evangelium testatur? nunquid similia de Petro, & Paulo in Actis Apostolorum narrantur? Sileo Historiæ Ecclesiasticæ monumenta, quibus sicut fidem Divinam non tribuo, ita quòd fidem humanam mereantur, negare impudentis ingenii est, atque procacis. Ego ex his conficio, prudenter ambigi non posse *de potentia*, sive quin Deus possit in omnibus, quod in aliquibus fecit. *Euf.* Omitte de potentia dicere: qui nos produxit *ex nihilo*, quod reproducere possit *ex pulvere*, helleboro indiget, qui negat. Quòd velit, unde probas? *Syn.* Agitur de decreto, an existet? quæstio facti est: probari ex testimoniis debet. Sunt autem testes, qui Deo familiares fuerunt *Patriarchæ*, ex quibus Jacob ossa sua transferri in Palæstinam voluit, ne cum infidelibus Ægyptiis olim resurgeret: testes *Prophætæ*, inter quos apertissimè Job, scio, inquit, quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die

die de terra surrecturus sum, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum! testes Evangelistæ, quorum unus: Omnes, ait, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei! testes Apostoli, ex quorum numero Doctor gentium: Omnes, clamat, omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur! testis denique æterna Veritas, Verbum Patris, Christus, toties de resurrectione commemorans, quoties de Iudicio extremo disputat: tantæ nubi testium quis nisi impudens se opponat? *Euf.* Submittere iudicium decet viris, contra quos prudenter excipere non potes, sive quòd fallantur, sive quòd fallant. *Syn.* Et multò magis utique Dei Filio, qui ne quidem potest aut falli, aut fallere. *Euf.* Submitto lubens, & credo, quod non capio: nam difficultatem fidei præter auctoritatem testium etiam Ratio mitigat. *Auctor nature* appetitum ad corpus inseparabilem animæ dedit, non daturus utique, nisi decrevisset postliminio restituere unionem cum carne, ne perpetua spiritui etiam beato violentia inferatur. *Syn.* Ex Philosophia petatum est hoc argumentum: aliud Theologi addunt. Nisi corpus resurgeret, nunquam daretur *beatitudo consummata*, nunquam *beatitudo totius*, sed *partis*, nunquam *beatitudo hominis*, sed *animæ*: & denique Christus dici non posset plenam de morte retulisse victoriam, nisi cum Capite etiam membra resurgerent. *Euf.* Sed quod de resurrectione ad vitam dicis, an etiam de resurrectione ad mortem intelligis? Sunt enim, qui resurrectionem esse præmium putant, atque adeò solis Sanctis communem. *Syn.* Inepti sunt, postquam Dominus timere nos iussit eum, qui & corpus, & animam perdere potest in gehennam.

§. IV.

Exercitium voluntatis.

Eusebius. ERgò stultum est eorum solatium, qui de vitæ futuræ pænis nihil metuunt sibi, & dicunt: fiat animæ, quidquid Deo placuerit, modò corpori non sit malè! *Syn.* Vah!
quod

quod animal loquitur? ô crassum ingenium, & adipatum, quod de immortali Spiritu ad eò nihil se angit! pone, solam animam uri, non tu ureris? non certè pars nobilior tui? dicat aliquis: *crematur corpus meum, excorietur, discerpatur, modò vestes sint salva!* non tu insanissimè insanire hominem, & in Anticyras ablegandum clamabis? *Eus.* Sapientiùs utique, cùm corpus afflictum patitur, solabor illud: *sustine paululum! nam tertia die resurges!* *Syn.* ita, tertia die: nam prima est dies patientiæ, altera dies sepulturæ, tertia dies Gloriæ, **PRINCIPIUM ÆTERNITATIS BEATÆ!** de hac die cogitans Job: *cunctis diebus, ait, quibus nunc milito, expecto, donec veniat immutatio mea!* *Eus.* Audite hoc homines impatientes, qui nihil potestis expectare! non nisi à servis expectantibus Dominum suum sperari immutatio potest. *Syn.* Felicissima immutatio, quia corpus, quod *seminatur in infirmitate, surget in incorruptione, quod seminatur in ignobilitate, surget in gloria, quod seminatur in infirmitate, surget in virtute, quod seminatur corpus animale, surget spirituale, 1. Cor. 15.* *Eus.* Verè felicissima immutatio! ergò quid agitis miseri, quibus hujus vitæ ærumnæ intolerabiles videntur, dicite, *qui sunt sermones vestri, quos confertis ad invicem ambulantes, & estis tristes?* Ah sermones de æmulis, qui vos persequuntur! de dominis, qui vos opprimunt! de Judicibus corruptis per munera, de egestate, de fame, de infortuniis, de doloribus, de præmatura morte: sermones inutiles, inanes, vani, qui afflictis non ferunt solatium, sed aculeum mali prementis profundius figunt! aliter Divine Præceptor, docuisti nos loqui tu! *Syn.* Aliter sanè, cùm scilicet in omni miseria per resurrectionis memoriam se consolans, scitote, dicebat suis **Luc. 13.** *Filius hominis tradetur gentibus, sed tertia die resurget! illudetur sed resurget! conspuetur, sed resurget! flagellabitur, sed resurget! occident eum, sed resurget: nullum in hac vita malum æternum est.* *Eus.* Ita, ita, hæc fides in capite, hæc spes in sinu leves omnes ærumnas faciet: *expecto, donec veniat immutatio mea*

mea ex milite in regem, ex misero in felicem, de statu laboris in statum quietis, de statu mortis in statum vitæ. *Syn.* Optima propositio! verum vidisti, audisti: *Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur, ah! non omnes, quid? si tua resurrectio sine immutatione foret? Euf.* Heu! miser æternum fores! anima mea! infelix anima in corpore subiecto curis, obnoxio morbis, exposito totius naturæ injuriis inclusa æternum fores! *Syn.* Dixisti parum: dic, alligata corpori, tanquam stygio carceri undique flammis furentibus involuta æternum fores! Ut *immutationem* sperare corporis possis, necesse est, ut nunc animum ac vitam mutes: vita Epulonis, mores Pharisei, animus Judæ, mors Gesmæ in flammæ æternas desinunt; Hoc recordare. *Monstravi resurrectionem, ostendi Resurgentes: ut resurgas cum Publicano, cum Lazaro, cum Disma, jam non dico tibi: memento homo, quia pulvis es! sed quoniam memoria Resurrectionis plus valet in animos, quam memoria mortis, moneo te: Memento pulvis, quia homo es, & in hominem reverteris! Euf.* Memento pulvis, quia homo es! nempe non pulvis inanimis, sed pulvis animatus, homo subiectus Deo, qui inspiravit in te spiraculum vitæ, ut fieres in animam viventem, non tibi, sed Creatori, sed Redemptori, sed Domino tuo. *In hominem reverteris, ut præmium aut pœnam æternam recipias pro vitæ modo: memento pulvis, homo es, pulvis eris, & ex pulvere rursus homo, homo æternum felix, aut æternum infelix eris! memento pulvis! Syn.* Sed audis? tertius clangor resonat! DE ÆTERNITATE judicium fit. Ascendamus in montem Olivarum: inde in vallem Josaphat prospectus patet. *Euf.* Sequor ducem.

C H O R U S

Ostenditur, nihil esse in æternitate acerbius, quàm memoriam temporis, olim vel *per nimium otium*, malè perditì, vel *in nimis multa negotia* inutiliter expensì, & tunc irrevocabilis.

Æternitas. Tempus. Chorus Horarum. Dives Evangelicus, Servus talenti reus. Phariseus. Epulo.

Tempus. FUGIMUS filij, fugimus! servivimus satis *
 Hominibus ignavis, stolidis, sceleratis: ...
 Vah!.. tempus *Dei Crucifixi beneficio*
 Concessum ad agendam *pœnitentiam*,
 Ad obtinendam gratiam,
 Ad promerendam gloriam,
 Plerique prodigunt pessimè, aut *malè* agendo;
 Aut nihil agendo,
 Aut aliud
 Quàm quod unum est necessarium, *Luc. 10.*
 Ah! aliud agendo! ....
 Hem! tantum est orbi pretium temporis,
 Empti pretio Divini Sanguinis!..
 Fugimus filii, querimur Superis,
 Ut faciant finem injuriis,

C H O R U S.

Servitum satis est!
 Rumpere! ah! rumpere
 Rupes Calvariæ!

Et

* Exhibetur mons Calvariæ dehiscens postea in abyssum.

Et, de quo exivimus,
Gremio nos recipe!
Servitum satis est.

2.

Præstat, præstat citiùs
In nihilum redire,
Quàm impiis diutiùs,
Ad scelera servire:
Sancta rupes rumpere,
Volentes recipe!

Div. Ev. Fallor, an questus audivi serios? *

Phariseæ. Verène tempus à mortalibus fugit?

Serv. pig. O fugiat, & veniat, veniat ad mortuos!

Epulo. Ita, ita, bonæ horæ, venite ad nos!
Nos intelligimus pretium temporis!

Omnes. Nos scimus æstimare vos,
Venite ad nos!...

Tempus. Superi! tempus æstimant inferi!...
Ite maledicti, non fallitis nos:
Ite! malè perditum contemptum temporis
Meritò luitis.

Phariseæ. Culpam fatemur: non æstimavimus vos.
At nunc miseræ docuerunt nos sapere:
Nunc intelligimus,
Quanti vel horam facere debuerimus,
Qui annos negleximus.

Omnes 4. Nunc intelligimus.

Phariseæ. Nunc (calidæ testes sint lacrymæ)
Nunc æstimabimus.

Omnes 4. Nunc æstimabimus!

D d d d 2

Ariosè.

* Utrunque carcer stygius se aperit, unde prodeunt bini & bini
trahentes catenam, qua colligati sunt.

Ariosè.

Omnes 4.

Erravimus!

Annos, menses, dies, horas
Pessimè perdidimus!Dives Ev. Ego nimis anxias,
Inter curas horrei:Servus. Ego nimis frivolas,
Inter nugas otii:Epulo. Ego corpus faginando
Sine cura animi:Phariseus. Ego navos observando
Alieni oculi:

Omnes 4. Erravimus

Errorem confitemur:

Serv. & Ep. Sed, diu satis luimus,

Div. & Pha. Corrigere statuimus:

Omnes 4. Non veniam meremur!

Ah! unicam

Da horulam

Ad poenitentiam!

Tempus. Siccine nunc denique æstimatis me!
Atqui olim hæc erat vobis cura præcipua,
Quomodo possētis lepidè tempus fallere!
Sæpe, ad agendum salutis negotium obtuli me:
Dixistis jam: non vacat modò!
Jam: non libet hodie!
Ad alia mihi nunc tuâ opus est operâ!
Tandem ego fefelli vos:
Nec me fallētis iterum
Splendido verborum apparatu:
Novi vos: desinetis fervere,
Cùm desinetis ardere.

Ariosè

A R I E T T A.

Non fido his propositis:
Naturam habent fulguris,
In ortu occidunt:

Quos habent ignes, subitum
Effusi sunt per impetum:
Micant! non perimunt.

Pharise. Fatemur: olim talia
Fuerunt nostra pia desideria:
Sed, quæ nunc concepimus,
Non genuit impetus,
Genuit ignis tartareus:
Durabunt: age, experire,
Da horam, cujus ope possint in opus prodire.

Tempus. Ergo, si, quod petitis, obtinetis,
Dicite, quid ageris?

Omnes 4. Omnes rigidissimam agemus poenitentiam!

Div. Ev. Ego destruam horrea, nec faciam alia,
Sed, quæ possedi, dabo pauperibus omnia,
Nihil de me sollicitus,
Solóque pane & aqua contentissimus.

Servus. Ego talentum malè defossam eruam,
Et perdius ac pernox intentus labori,
Non sine multo fœnore Domino restituam.

Epulo. Ego libenter miseri eligam sortem Lazari:
Ipse epuletur quotidie splendide,
Ego ad fores jacebo,
Et vel micis,

Quæ cadent de mensa, patienter carebo

Pharise. Ego sub Publicani pedibus me palam locabo,
Et ultrò, quæ occultavi crimina, publicabo.

Dddd 3

Omnes

- Omnes 4. Omnes rigidissimam
Agemus poenitentiam * ...
- Pharisee. Heu! ut quid horridum repente tonitruum
Malè fausto omine
Obmurmurat vocibus supplicantium?
- Epulo. Perjimus! naturæ machina commovetur! ...
- Servus. Rupes diffilijt! ...
- Dives. Immanis abyssus se aperuit! ...
- Omnes 4. Ah! citò! citò da horam:
Æternitas imminet: non ferimus moram
- Tempus. Plaudite filii, finis venit, erimus liberi.
- Omnes 4. Da horam, & omnes rigidissimam
Agetis poenitentiam!
- Æternit. Sic est, ò miseri, rigidissimam
Agemus poenitentiam,
Quam constituent amarissima contritio,
Tristissima confessio, acerbissima satisfactio!
Sed nulla unquam sequetur absolutio.
Ite MALEDICTI! ..
Vox est tonitru in Rota, Psalm. 76.
Quam nulli jam sistent gemitus, nulla vota.

A R I A. **

Cedite tempora!.. vertere rota!

Repete tonitru, repete rota!

Imperat Æternitas.

Repete iterum, repete toties,

Quot in se folia numerant arbores,

Quot

* Mons Calvariæ in Abyssum subfidit, unde prodit æternitas: tempus autem cum horis in eodem absorbentur.

** Exhibetur rota æternitatis semper cum novo tonitru in se rediens.

Quot se pulvisculi movent in aere,
 Quot sunt in littore leves arenulæ:
 Nec, cùm æquaveris, cessa repetere,
 Iterum incipe, iterum repete,
 Donec intelligas *Deum deficere*,
 Tunc, & *non antea*, licet quiescere:
 Imperat ÆTERNITAS.

Tempus. Vindicamur Filii!

Io! ab infami servitute jam liberi,
 Descendimus hilares
 In abyssum primi nihili.

4. Dammati. Et nos in tartara redibimus æternùm miseri?

C H O R U S.

Horæ. Valetè bona sidera!

4. Damni. Perite mala tempora,

Horæ. Et juvat interire:

4. Damni. Perite, & ô, liceat

Vobiscum nos perire!

Æternit. Non licet, postquam vindici

Æternùm in vos Nemesi

Decretum est sævire.

4. Damni. Decretum sævum, barbarum,

Horæ. Decretum culpæ consonum:

Temporis injurias

Vindicat ÆTERNITAS:

4. Damni. Vindica, fulmina!

Fulmina! eneca!

Æternit. Fulmino, non tamen eneco:

Vivetis, ut moriamini perpetuò: vivite!..

ARIA.

A R I A.

Hic finis est: sic plectitur
 Abusus temporis:
 Æternis demum petitur
 Hora suspiriis!
 Clamatur: *horam utinam*
 Haberem unicam!
 Sed nemo audit nœniam:
 O triste UTINAM!

P U N C T U M II.

Vitæ futuræ nullus finis.

§. I.

Exercitium Memoriae.

Synefius. PAlles, Eusebi, & tremis ex horrore spectaculi, quod vidisti in valle Josaphat: collige animum: gravius superest argumentum horroris. VITÆ FUTURÆ PRINCIPIUM ostendi: FINEM si possem ostendere, fortè respirandi facultas foret. Sed PRINCIPIUM sine FINE materia est meditationis, quæ exigit, ut ad novas curas te pares. *Eusebius.* Nunc intelligo, quod dixit Propheta: *Congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Josaphat, & disceptabo cum eis ibi, Joel 3.* Vidi gloriosos Ordines Sanctorum in nubibus obviam Christo, 1. Theff. 3. vidi fluctuantem vallem à confusa multitudo reproborum: vidi venientem Judicem cum potestate magna, & Majestate: vidi apertos libros, ex quibus redivivi mortui examinabantur. Disceptatum est vehementer: audivi tristissimam vociferationem cum horrifico ululatu à circumjectis montibus repercusso ingeminantium: *Domine! Domine!* quibus respondit

respondit vox tonitruum in rota: NESCIO VOS! DISCEDITE!
 & continuo cœlum Judicis sententiæ fulminandò applausit, terra
 dehiscens immugiit, infernus infelices absorbit. *Syn.* Ita, in-
 fernus absorbit nunquam, æternum nunquam redditurus. Au-
 ribus locum descripsi nuper, hodie oculis exhibeo: ecce ad o-
 stium stamus. *Euf.* Labant genua, tremit cor: juvate Cœlites!
 tamen inspicio. * *Syn.* Angelum vides habentem clavem abyssi,
 Apoc. 20. aperuit, ut intueremur: reverere! *Angelus.* Omit-
 tite! conservus vester sum, qui huc adducere *viventes* soleo, ne
mortui rapiantur in locum, ubi hoc summum tormentum est,
 quodd nulla sit mors. *Euf.* Heu! Angele Dei, quàm est hoc pau-
 cis multa dicere: *Locus tormentorum, ubi nulla est mors!* ergò
 quanquam totus est carcer ignis, merus ignis, tamen nulla com-
 bustio est? *Syn.* Hoc volunt objectæ oculis vocolæ immanis
 ponderis, SEMPER, & NUNQUAM. *Ang.* Causa mali etiam
 perpetuò aspectum cruciat, ne quis unquam oblivisci possit,
 quodd *meritò* crucietur æternum, ** Appensa est in statera cul-
 pa, & pœna: inventaque est pœna examinata *ad pondus Sanctua-*
rii minùs habens, quàm culpa, neque condigna merito. *Euf.*
 Quid loqueris, Ductor Angele, ignis, æternus ignis non est
 condigna peccato pœna, quod nos *per risum* patramus? *Syn.*
 Difficile dogma statuis. Obsecro, ut me audias! equidem credo
 æternitatem pœnarum: sed *tu adjuva incredulitatem meam*, Mar-
 ci 9. ut credam firmiùs, alacriùs, efficaciùs, quod proderit, ut
 hic Eusebius quoque promptiùs sequatur, quodd duco. *Ang.* Lo-
 quere: difficilis fides non erit, si causæ dubitandi tollentur.

§. II.

Exercitium Intellectus.

Synesius. UT brevis sim, difficultates hujus articuli omnes ad
 duo argumenta reduco, quorum unum ex natura

Eeee

Crea-

* Exhibetur infernus. ** Exhibitio stateræ.

Creaturae petitur, alterum ex natura *Creatoris*. In creatura video, quòd *ignis agens*, ut æternùm agat, alimentò infinitò indigeat: infinitum autem alimentum unde suppeditari queat, non video: multò minùs intelligo, quomodo *corpus patiens* æternùm duret: *pati* enim est detrimentum accipere, quomodo igitur post quotidiana detrimenta corpus non denique consumetur? De Creatore verò hæc innata animo Idea est, quòd infinitè & justus, & bonus sit. Porro si *justus* est, quo titulo culpam momentaneam pœnâ æternâ plectat? & si *bonus* est, quis credat, fieri posse, ut pro injuria per inobedientiam suæ Majestati illata pœnam æternam expetat, quin unquam animæ in atrocissimis cruciatibus ingemiscens aliqua miseratione tangatur, præcipuè cùm cruciatus æternus sit pura pœna, quæ neque servit ad *terrorem aliorum*, quia nemo tunc vivet amplius, neque ad *correctionem damnati*, quippe qui nunquam emendabitur. *Euf.* Ad damus tertium argumentum à *gratia Redemptoris*, cujus gloria postulat, ut denique *propter ipsum* reconcilietur Deus omnibus, quibus iratus est, & nemo sit, qui non *infinitæ satisfactionis particeps* fiat. *Ang. Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem Dei*, Matth. 22. Virtus Dei Omnipotentia est, quæ ignem inferni alere sine alimento potest: *Flatus Domini sicut torrens sulphuris succendit illum*, II. 30. quod aliud nutrimentum exigitis? Virtus Dei Sapiencia est, quæ sicut in fornace Babylonica fecit, ut luceret ignis, quin ureret, ita in inferno facit, ut urat, quin consumat: aut an difficile esse putabitis Deo, restituere damnatis corpora *passibilia* quidem, immortalia tamen? non legistis, quod de homine damnato scripsit Job. c. 20. *Luet, quæ fecit omnia, nec tamen consumetur?* Virtus Dei *Justitia* est, quæ in culpa non temporis durationem, sed *malitiæ gravitatem* attendit, unde inter vos etiam latrocinium, quod momento committitur, perpetuo carcere, aut perpetua vitæ privatione punitur. *Malitiæ verò gravitatem æstimare* cujus est? Rei, an Judicis?

pœnam culpæ æqualem *taxare* ad quem pertinet? Auditurne Reus aliquando, cùm per horam punitus fuit, dicere Judici: *Nunc satis est?* SATISFACTIO pro injuria per peccatum illata Deo nulla sufficiebat, nisi quæ *infiniti pretii* esset: sic judicavit Deus, adeoque ut satisfaceret sibi *per Deum-Hominem*, statuit: non certa conclusio est, quòd nulla quoque SATISPASSIO, quæ *finem habet*, culpæ gravitatem adæquet? Non acclamare punienti Nemesei æternum decet: *Justus es Domine, & rectum judicium tuum!* Ps. 110. Denique Virtus Dei Bonitas est: sed nunquid æquum est, ut, qui bonus est, malum oderit, ac persequatur, quamdiu malus est? æquum, ut, quia damnati perpetuò mali erunt, perpetuò puniantur? *Minatur* Deus æterna supplicia, ut *corrigantur* alii, alii *terreantur*: minarum executio non valebit sive ad correctionem, sive ad terrorem: quid tum? at nisi exequeretur, *verax* non esset: quid? quia bonus est Deus, an ideo *mendax* erit? aut, ne bonus esse cesset, *verax* esse cessabit? *Syn.* Non cessabit: nam quanquam *æternas* pœnas intendet, tamen, modò *longæ* sint, dici verè *æternæ* poterunt, quoniam in aliis argumentis sæpissimè hæc vox, *æternitas*, pro diuturno tempore à Scriptura usurpatur, non pro duratione, cujus nullus sit finis. *Eus.* Et firmant hanc interpretationem textus alii, nam in Apocalypsi c. 5. dicitur Agnus *infra terram* laudari, utique cùm erit finis pœnarum: Paulus quoque mortem esse morituram affirmat, 1. Cor. 15. & Isaias c. 24. *post multos dies* visitaturum esse Deum damnatos asserit: age, non ista oracula solatium infelicibus ferant, maximè, quando iterum Joannes Apocalyp. 22. affirmat apertè, tempus adfore, cùm *nullum maledictum erit amplius?* *Ang.* Inania solatia hæc, & malè intellecta oracula sunt: Joannes omne maledictum à *civitate Dei* excludit, de qua ibi loquitur, & non de fine inferni: idem ubi de laude Agni *infra terram* disserit, agit *de tempore*, non de æternitate, Isaias per visitationem non solatium intelli-

Eeee 2

git,

git, sed pœnarum innovationem, *in gladio duro, & grandi, & forti*, II. 27. Paulus tandem de morte *mortis primæ* narrat, cùm resurrectionem tuetur: sed *mors secunda manet*, quod in Apocalypsi legetis, c. 21. A vocabulo quod argumentum ducatis, levitatinè tribuam, an malitiæ? Si vocis *Æternitas* aliquando usus est *pro longo tempore* nunquid propterea *nunquam* intelligi debet de tempore *sine fine*? Imò ne ambigi prudenter possit de vocis unius significatione, voluit Deus aliis, aliisque phrasibus æternitatem pœnarum docere. Aut, si aliquando, quanquam post multa sæcula, finis tormentorum futurus est, & Deus damnatos homines, dæmonesque per longa supplicia placatus admittet in cœlum, nōne mentitur Apostolus, cùm monet: *Nolite errare, neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri Regnum Dei possidebunt*, I. Cor. 6. mentitur, cùm asserit: *Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur*, I. Cor. 15. fallitur Isaias, cùm c. 66. dicit de damnatis: *Vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur!* deceptus vos Christus, qui hæc ipsa verba Marc. 9. tertium inculcat: deceptus Joannes Baptista, Matth. 3. affirmans de Justitia Divina: *Paleas comburet igni inextinguibili!* deceptus Daniel, c. 12. prædicens fore, ut multi in terræ pulvere evigilent, *alii in vitam æternam, & alii in opprobrium, ut videant semper*. Dicere debebant: non videbunt semper, ignis extinguetur, vermis morietur, omnes immutabimur, tandem etiam fornicarii, & adulteri Regnum Dei possidebunt. Falsum dixit Veritas, cùm dixit de Juda proditore: *Bonum erat ei, si natus non fuisset!* Ah! bonum utique Judæ est, nam, quanquam post longa tormenta, denique beatus Judas, & felix æternum erit: meretur æterna felicitas hoc pretio emi: bonum est Judæ, quòd natus fuerit! Eja! non horrent aures hanc contradictionis audaciam! At nempe gloria Redemptoris, & infinita satisfactio hos defendit Interpretes? ò speciosa argumentatio, solida, convincens, si Superioris placet, & si fortè isti plus, quàm Christus, de Christi gloria solli-

eiti sunt. Omnes equidem, qui in Adam mortui sunt, per Christum vivunt, si volunt meritorum Christi se participes reddere per usum mediorum, quæ Christus præscripsit: merita Christi gratiæ sunt, & gratiæ non obtruduntur invitis: Qui nolunt igitur, non participabunt, æternum non participabunt. Audivimus clamantem Dominum: *Nisi quis renatus fuerit, non introibit: nisi pœnitentiam egeritis, peribitis: nisi abundaverit justitia vestra plus, quàm Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum, quid? num est, qui reclamare audeat: Intrabitis tamen! non peribitis!* non hæc blasphema temeritas est? non ipsa potius neglectio gratiæ per Christum oblatae crimen infinities aggravat? non sapientior hæc illatio est: in peccato imbibitur contemptus infinitæ Majestatis, cui vilis homulus obedire detrebat: contemptus infinitæ mercedis, quam obedienti Deus promittit: contemptus infiniti pretii, cujus neglectio nova est, Apostolo teste, profusio Divini Sanguinis, nova crucifixio, novum Deicidium: ergo peccatum meretur pœnam, quæ finem non habet. Frustra miserationem speratis, postquam qui infinite misericors est, tamen postremam Judicii ultimi sententiam his verbis expressit: *Discedite à me maledicti in ignem æternum, statimque addidit: Ibunt hi in supplicium ÆTERNUM, justii autem in vitam ÆTERNAM, Matth. 25.* stultitia est, qua mentitur iniquitas sibi, vocem Judicis eandem intelligere de vita sine fine, & de supplicio tandem finiendo. Judex & vitam, & pœnam æternam vocat: ergo dicere: pœna habet finem, vita non habet finem, est illudere Verbo Dei, & sibi pulvillos consuere sub cubito manus, & facere cervicalia sub capite universæ ætatis ad capiendas animas, Ez. 13. Itaque quid opus est pluribus? *Deus dixit, pœnam ignis nunquam finitum iri: ergo possibilis est, ergo datur, ergo justa est, ergo non repugnat Bonitati Divinæ, ergo non excedit peccati malitiam, ergo non opponitur gloriæ & meritis Christi, denique, ergo quantumvis captu difficilis sit, credi debet æternitas vitæ futuræ,*

Eeee 3

tura,

turæ, una felix, altera infelix sine fine, sine fine, sine fine. Habetis, quod opponatis?

§. III.

Exercitium voluntatis.

Eusebius. **T**erribilium omnium terribilissima hæc veritas est! Synesi, attonitus circumspicio me, & molem negotiorum, quibus interdum obruor pæne, diu noctûque gemens sub pondere. *Syn.* Negotia vocas: nugas appella, nisi in quibus *æternitati* laboras. *Ang.* Scio: & *VITÆ NEGOTIOSÆ* testimonium præbent tui tituli, quando decem officiis vir unus fungeris: cubile tuum, quod accumulata in acervum volumina papyri complent: ordo diei tuus, qui vix necessarias horas refectioni corporis, & somno concedit: famuli tui, quibus etiam in die festo non est facultas, ut vacent sibi. Dic, non est hoc stulto labore consumi? imo noxi? nam cui bono sic evisceras te infelix aranea? nempe ut muscam capias, lucellum aliquod, honoris titulum, favorem hominis: tantine tantilla æstimes? equidem si vita præsens æterna foret, veniam fortè mererentur hæc curæ: sed sic fatigari, sic exhauriri, sic consumi quid hoc *ad vitam æternam*, quæ vitam præsentem excipit, quid, inquam, ad vitam æternam prodest? Imo tu metue, ne obsit etiam: sicut enim vita otiosa, sic etiam *vita nimis negotiosa* raro est innocens. Sæpe qui omnia agit, nihil bene agit: ignorantia, oblivio, incuria, fastidium, præcipitantia vitia sunt *nimis occupatorum*, vitia, quæ caudam trahunt omissionum, & procrastinationum *contra justitiam*, caudam obdurationis & sævitæ *contra misericordiam*, caudam acediæ & teporis *contra religionem*, caudam amoris proprii, ac suæ familiæ *contra juratam Principi fidem*, ac boni communis curam, denique caudam obcæcationis, & nimis securitatis *in causa animæ*, cui non datur tempus, ut
inpi-

inspiciat se, suâque consilia, & labores ad regulam legis æternæ examinet. *Euf.* Descripsisti me! quid vis, ut faciam? *Ang.* Curas tuas cum pluribus DIVIDE, & quas tibi retines, ORDINA ad curam unam, quæ est *cura æternitatis*. *Syn.* Sæpe monui, & non audisti me! *Euf.* Ah! frigida fides de pœnis æternis fuit: nunc convictus, sapientiùs vitæ negotia ordinabo, ne obsint æternitati. O æternitas! credi potes: capi non potes. *Ang.* Credere teneris, capere non teneris. Sed quia dæmones quoque credunt, & contremiscunt, ne similis sit fides vestra, id est, *sine operibus*, agite, admove te vos huic igneo mari: evocabo in littus infelices animas: docebunt, quid æternitas doceat. Adeste maledicti, quos habet hic *locus tormentorum*: sunt, qui colloqui vobis velint. *Euf.* Loquar propositiones meas, & interrogabo miseros, quid *faciant* modò, quid *fecisse* vellent olim, quid *facturi* essent, si sponderem pœnarum finem. *Gemas.* Quis vocavit? ô si quis nuntium mortis ferret! Crux mea, ô bona crux, ubi es? adeste apparitores! affigite trabalibus clavis! mori unum est votum, mori! *Euf.* Mori vis, Gesma, nimirum, ut, cui prima mors infelix fuit, mors secunda beata esset? *Gemas.* Heu! non ista spes damnatum lactat: vale cœlum, æternùm vale! redire in nihilum liceat: impletum est omne desiderium, si detur mori! mori! *Pharisæus.* Ah mori! surda est mors: dolores mortis undique me circumdant: mors semper fugit! ure flamma ferox, ure, combure viscera: mori liceat! *Epulo.* Eheu! *uva mea uva fellis, & botri amarissimi, fel draconum vinum meum, & venenum aspidum insanabile*, Deut. 32. crucior! furit per intestina mordens pestis! mortem bibi! nec tamen occidit mors, crudelis mors! *Judas.* Funem quæro, quo gulam stringam! trabem quæro, de qua suspendar! listorem quæro, qui me suffocet! quò fugis mors! quam omnes fugiunt, Judas desiderat! *Syn.* Horrenda occupatio, æternùm cupere, quod nunquam erit. *Ang.* Occupatio infernalis!

Euf.

Euf. Causa quæ est exitii? *Epulo.* Ah! recordor! & peccatum meum contra me est semper! vidi Lazarum cum extremis luctantem miseris, nec sum misertus! vix vitam in deliciis sine cura bonorum operum: poteram coelum pecuniis emere! ô si fecissem! non feci! crucior! *Judas.* Recordor, peccavi tradens Sanguinem justum! peccatum grande! monebat me Dominus, lavabat pedes, invitabat ad pœnitentiam, gratiam offerebat: ô si acceptâssem! non acceptavi: perii! *Pharisæus.* Recordor, justitiam coram hominibus colui, contentus externa specie probitatis, & inani nomine filii Abrahæ! clamabat Messias: *ve vobis Pharisæi hypocritæ!* ô si audivissem! non audivi: reprobatus fui! *Gemas.* Recordor: pendebam in cruce ad latus Jesu: confitebatur Filium Dei socius, invitabatur ad paradisum: ego blasphemavi! poteram cum ipso intrare, si saltem moriens in tempore egissem pœnitentiam! ô ut egissem! non egi: pœnitet! maledicta obstinatio! *Judas.* Maledicta avaritia! *Epulo.* Maledictæ deliciae! *Phar.* Maledicta hypocrisis! *Omnes.* Mali æterni causa! *Ang.* Seri gemitus! *Euf.* Lamenta misera! *Syn.* Inutilia! *Euf.* O infelices! sed quid? si misereatur Deus, si finem pœnarum spondeat, quid promittetis? exiget ardua facinora, & resolutiones difficiles: postulabit à Juda, ut, quem vendidit, prædicet toto terrarum orbe in itineribus multis, in plagis supra modum, in omni tribulatione & angustia sic, ut denique pro Christi nomine per atrocia tormenta vitam profundat! *Judas.* Ecce ego! mitte me! nihil est difficile infernum experto. *Euf.* Si ab Epulone postularet, centum annorum jejunium in pane & aqua, perpetuam solitudinem inter tesquararum, patientiam in æstu & frigore, in egestate, & morbis, denique sortem Lazari? *Epulo.* O gratia! ô misericordia! ô Bonitas! *Euf.* Si Gesmam juberet centum annis pendere de cruce, infamem, nudum, inter horridos dolores! *Gemas.* Penderet cantans canticum laudis, & gratiarum actionis: gloria Deo,

Deo, & Agnò, qui fecit mecum misericordiam magnam nimis!

Euf. Si tibi, Pharifæe, imperaret publicè confiteri occulta scelera, quibûs habitûs tui, & statûs sanctitatem contaminâsti?

Phar. Palam undique circumirem, & dicerem: hic est ille vir, qui turpiter vestram laudem appetivit, nec meruit, occultus raptor, occultus adulter, occultus nequam plus, quàm cæteri hominum!

Syn. Hem! ut inferni experientia nullum non pœnitentiæ genus & tolerabile, & delectabile reddit.

Ang. Sed quid tantillas difficultates proponitis? ego inter ipsos inferni cruciatibus immanes, multiplices, continuos mutabo locum tormentorum in locum jubili, & exultationis; dicam illis: Bono animo este!

miseruit Deum vestri: veniet dies, non quidem qua redibitis in gratiam, sed qua concidatis in nihilum, & finis pœnarum erit.

Gemas. Io focii, quæ vox insonuit? *Ang.* Finis pœnarum erit, cum aliquis vestrum suis lacrimis totum terrarum orbem tanquam novo cataclysmo usque ad firmamentum impleverit.

Euf. Superi! quantum exigis annorum numerum!

Gemas. Eja! placet conditio! fluite lacrimæ! quanquam guttatim fluatis, tamen veniet aliquando dies, qua ex his lacrimis lacus fiet.

Phar. Ita, ita, & veniet dies, etsi post multos miliones annorum, cum lacus ille excreset in mare.

Epulo. Sic est, & veniet dies, qua mare istud exundabit super terram, & transcendet cacumina montium.

Judas. Et paulò post, nempe post alios mille miliones annorum ascendet mare lacrimarum ad lunam, ad solem, ad orbem Saturni, & denique aderit dies, cum dicemus: lacrimare adhuc per annum, & aqua firmamentum continget!

Epulo. Et deinde adhuc per mensem! *Phar.* Postea adhuc per hebdomadam!

Gemas. Demum per diem, & horam!

Omnes. O dies beata! ô hora felix, qua in nihilum relabemur!

Ang. Ridiculi estis, nam inanis hypothesis est. At ecce! cœlum se aperit! supplicate Sanctis, ut orent pro vobis, & hanc hypothesin Deus purificet.

F f f f

§. IV.

§. IV.

Colloquium. *

Eusebius. EGO supplicabo, nam video, ab hoc aspectu cruciatum miserorum augeri. S. Disma, socium supplicii ardere sic videas, & non misereberis? S. Lazare, non charitas Christi urget, ut ores pro eo, qui persecutus est te? S. Publicane! tui misertus est Dominus: non decet, ut tu quoque miserearis conservi? *Omnes Beati.* Non est tempus miserendi amplius! *Dismas.* Alleluja Deo, & Agno, quia vindicavit se de obstinatione cordis lapidei! *Lazarus.* Alleluja Deo, & Agno, quia vindicavit se de licentia cordis carnei! *Publicanus.* Alleluja Deo & Agno, quia vindicavit se de malitia cordis perverfi! Triumphata Justitia! sicut cœlum à stellis, sic infernus à damnatis refulget tibi! *Dismas.* Odor victimarum tuarum odor suavitatis! *Laz.* Ascendat, ascendat ad nos in sæcula sæculorum! *Omnes damnati.* Sulphur, ignis, fumus involve atra nube aspectum gravem: sæviùs cœlum, quàm orcus cruciat! *Omnes Beati.* Digna factis recipitis! Cruciatu æternus erit!

§. V.

Reflexio.

Eusebius. CRUCIATUS æternus erit! ô infernus! ô æternitas! atrocia vocabula, ad quorum sonum ipsæ columnæ cœli contremiscant! sed Angele mi! ardeant sanè, æternùm ardeant Judas, Gesmas, Epulo, Pharisæus! inter Christianos num est aliquis, cui timendus infernus sit? *Syn.* Justa est quæstio: nam si quæras ex Christianis, quis veniat in infernum? respondent

* Cœlum se aperit.

dent innocentes, *non merui!* respondent poenitentes: *Jam sum confessus!* respondent peccatores: *jam confitebor!* Quis igitur veniet in infernum? *Ang.* Christianis *deceptis* plenus infernus erit. O miseri, decipitis vos, qui dimidium tantum Deum colentes BONUM laudatis, JUSTUM non timetis. Decepti, decepti damnantur, decepti *innocentes*, sola innocentiae specie contenti: decepti *pœnitentes*, quibus dolor in ore, non in corde est natus: decepti *peccatores*, qui per stultam spem crastinum sibi promiserunt: & *Justus es Domine!* decipiantur, qui decipere te voluerunt! vos ne inter deceptos sitis, carbonem ex inferni rogo auferte hinc: non extinguetur: igne æterno ardet! *Syn.* Serviet ad memoriam! *Eus.* Et ad terrorem! *Ang.* Salubris terror est: neque enim infernum effugit, nisi qui timet. *Eus.* Timeo! ô infernus! ô æternitas!

O. A. M. D. G.

Ffff 2

MISE-